

Bună ziua,

Stimați invitați, colegi și reprezentanți ai societății civile,

Dragi prieteni care ne urmăriți în direct!

Domnule guvernator Mugur Isărescu,

Înalți oficiali ai Fondului Monetar Internațional, ai Băncii Mondiale și ai Uniunii Europene!

Îmi face o deosebită plăcere să vă salut și să vă mulțumesc că ați ales să fiți alături de Banca Națională a Moldovei pentru a discuta un subiect de actualitate - rolul băncilor centrale în modernizarea societății și provocările pe care le au acestea în economiile emergente. Îmi pun speranța că vom avea o sinergie semnificativă din schimbul de idei în cadrul dezbaterilor ce vor urma.

Rolul unei bănci centrale în viața economică a unei țări, alături de alte instituții cu mandate și activitate decisive pe diverse segmente ale acesteia, este indiscutabil, în contextul atribuțiilor sale specifice de autoritate monetară și, în cazul Republicii Moldova, de supraveghere.

Banca Națională a Moldovei în curând ajunge la cea de-a treizecea aniversare de la înființarea sa și această istorie, foarte tânără pentru alții, înseamnă un început de la zero, cu urcușuri și coborâșuri. O istorie pe care o valorificăm într-o orientare fermă a eforturilor băncii centrale spre realizarea obiectivelor sale menite să creeze perspective durabile pentru ameliorarea calității vieții cetățenilor.

Acest fapt poate fi atins doar în condițiile asigurării stabilității monetare și financiare, care sunt cruciale pentru o creștere economică.

Fluctuațiile pe piața monetară ne afectează pe fiecare dintre noi. Un an secetos în agricultură sau o reținere în livrarea materiei prime pentru industria de cablaje sunt, desigur, niște perturbări, însă efectele lor vor fi sectoriale și impactul oarecum limitat. Însă o inflație mare și scăderea puterii de cumpărare ce o va însoți ne va afecta pe fiecare. Și pe agricultori, și industria cablajelor, și pe oricare dintre noi când vom merge la cumpărături. Bani stau la baza întregii activități economice.

În acest sens, economiile emergente necesită o abordare specială, deoarece reprezintă un mediu foarte dinamic dar și volatil, cu multe schimbări, evoluții și șocuri concomitente. Rolul băncii centrale în asigurarea stabilității financiare este fundamentul pentru creșterea economică, deoarece volatilitatea și șocurile creează costuri și ineficiențe și împiedică creșterea economică.

Deciziile de politică monetară sunt o formă de răspuns de primă importanță la șocurile economice și decalajele pe care le creează acestea. Operațiunile pe piața monetară sau intervențiile valutare sunt imediate, modificarea rezervelor obligatorii ale băncilor intră în vigoare timp de o lună, iar modificarea ratelor de bază se transmit în economie în câteva luni. Prin comparație, reacția fiscală a statului, care la fel, este extrem de importantă, de regulă poate veni doar după un ciclu bugetar, și deciziile fiscale sunt puternic afectate de factori politici. Aceasta scade eficiența și viteza lor de implementare. Cu toții suntem martorii acestui fenomen în criza politică actuală.

Banca Națională a Moldovei și-a exercitat mandatul său într-o manieră independentă și consecventă și în condițiile crizei pandemice COVID-19 și a reușit să asigure condiții monetare, care să susțină economia, dar și a absorbit multe șocuri prin rezervele de care dispune. La fel ca toate băncile centrale, în această perioadă Banca Națională a Moldovei a avut grijă să mențină un nivel suficient de lichidități în sistemul bancar. Pe lângă măsurile ce țin de sistemul bancar și comunicarea de criză, a avut o reacție continuă și constantă în timp real în ceea ce ține de politicile monetare. Ratele de bază au fost aduse la minimul istoric. Pe parcursul întregii perioade a pandemiei, Banca Națională a diminuat încontinuu mărimea rezervelor obligatorii ale băncilor comerciale. Aceasta a permis menținerea în sistemul bancar a unui volum semnificativ al lichidității excesive, care putea fi utilizată pentru creditarea agenților economici sau a statului, după caz. Au fost create condiții ca atât sectorul privat, cât și cel public să poată beneficia de o finanțare amplă accesibilă pe perioada pandemiei. Și, desigur, vom asigura în continuare în sistemul bancar volumul de lichidități necesar pentru finanțarea adecvată a economiei pe timp de criză. Iar în acest sens se înscrie și ultima decizie de politică monetară a BNM – cea de acum două zile, când am diminuat normele rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă cu 2 puncte procentuale. Astfel, Banca Națională sprijină trendul ascendent al activității de creditare, asigurând suficiența de lichidități adecvate în acest scop.

Băncile centrale au un rol important în gestionarea crizelor financiare sistemice. Având în vedere necesitatea de a lua decizii urgente în fața circumstanțelor care evoluează rapid, într-o criză, banca centrală se confruntă cu numeroase provocări ce țin de analiza economică, judecata de piață și legitimitatea politică. Fără un criteriu simplu de evaluare, precum rata inflației, deciziile de gestionare a crizelor sunt inevitabil contestate atât în ceea ce privește succesul tehnic, cât și legitimitatea.

Deciziile de politică monetară, reacțiile băncilor centrale la evenimente și șocuri sunt prima linie de apărare a unei economii. Și desigur aici profesionalismul echipelor, resursele și instrumentele de care dispun băncile și independența lor sunt cruciale în asigurarea unor răspunsuri adecvate și comensurabile la provocările momentului.

Practica ne arată că reziliența economiei, rezistența diverselor ei componente la șocuri poate fi crescută și poate fi gestionată. Și aceasta a fost preocuparea de bază a Băncii Naționale în ultimii ani. Trecerea sistemului bancar la principiile Basel 3, bazate pe gestiunea riscurilor. Asanarea componenței acționarilor băncilor și crearea condițiilor ca în sistemul nostru bancar să vină, drept acționari, instituții financiare puternice și profesioniste, care ar putea susține și ajuta băncile și subsidiarele lor de la noi, dacă va fi cazul. Implementarea amortizoarelor de capital pentru diverse categorii de riscuri cu care se confruntă băncile. Menținerea continuă a mărimii

activelor oficiale de rezervă, pentru a avea câmp de manevră ca răspuns la șocurile externe și intervențiile pe piață. Coordonarea activității Comitetului Național de Stabilitate Financiară, care are ca scop preîntâmpinarea acumulării riscurilor sistemice nu doar în sectorul bancar, dar și în întreaga economie. Aceste, și alte măsuri vin în sprijinul economiei și bunăstării oamenilor.

Reformele implementate în ultimii ani își au efectul acum – deși puternic afectată de pandemie și de secetă, economia Republicii Moldova nu a avut parte de șocuri legate de stabilitatea macrofinanciară. Iar în lipsa unui impuls fiscal suficient, sistemul bancar pentru moment este unica sursă de susținere a consumului și a nivelului de activism economic.

Desigur, acest proces, de îmbunătățire a rezilienței, de perfecționare a instrumentelor de asigurare a stabilității, de creare a condițiilor pentru creșterea economiei și modernizarea societății, este unul continuu. Și, deși ne bucurăm de drumul parcurs - reformele din ultimii câțiva ani - nu este motiv să ne oprim. Banca Națională este în continuare dedicată acestui scop – de a menține un mediu monetar și un sistem financiar sigure, stabile și previzibile, care să permită populației și agenților economici să se preocupe de alte aspecte, să știe că partea de politică monetară este în mâini sigure. Dar, toate acestea, desigur, în limita mandatului, a resurselor și a independenței Băncii Naționale.

Importanța unei autorități monetare și prudențiale independente, înzestrate cu instrumentar potrivit pentru atingerea obiectivelor sale de o importanță pregnantă pentru societate, dar și cu garanții adecvate și comensurabile atribuțiilor deținute, este unanim recunoscută și consfințită în standardele internaționale relevante. Anume competențele legale detaliate și explicite ale BNM, pe de o parte, și capacitatea acesteia de a lua decizii asumate și neinfluențate, pe de altă parte, au constituit o premisă importantă pentru succesul reformării recente a sectorului bancar în Republica Moldova .

Toată lumea remarcă evoluțiile pozitive din sectorul bancar moldovenesc din ultimii ani, care în mare măsură sunt rezultatul unei evoluții puternice a Băncii Naționale a Moldovei ca instituție independentă. Aceste evoluții s-au datorat reformelor majore în sectorul bancar, realizate cu sprijinul partenerilor noștri externi. Și profit de această ocazie pentru a-mi reitera recunoștința specială față de Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială și Uniunea Europeană, precum și față de Banca Națională a României pentru asistența continuă în modernizarea și consolidarea sistemului nostru bancar. Pe piața bancară a Moldovei au venit acționari europeni strategici de calitate. Băncile au scăpat de acționarii toxici. Acest lucru a pregătit calea pentru îmbunătățirea guvernanței corporative în sectorul bancar, au fost abordate tranzacțiile cu părțile afiliate și a fost consolidată gestionarea riscurilor. Indicatorii financiari din ultimii ani reflectă rezultate bune. Acum, sectorul bancar este transparent, funcționează în conformitate cu normele internaționale, este bine valorificat și are suficientă lichiditate pentru a

finanța economia. Mai mult, sectorul nostru bancar a trecut cu succes testul de rezistență în timpul crizei actuale.

Dar constatăm că implementarea reformelor nu este suficientă. Și aici revine un rol aparte respectării în țara noastră a principiului - statul de drept. Suntem la etapa în care trebuie să apărăm ceea ce a fost realizat – adică să apărăm reformele - și aceasta este în prezent cea mai mare provocare a Băncii Naționale. Și acest lucru s-a dovedit a fi foarte dificil în absența unei bune înțelegeri de către autoritățile statului și societate a statutului și mandatului Băncii Naționale, a particularităților funcției de supraveghere bancară, a necesității respectării și implementării garanțiilor indispensabile complexității mandatului deținut de Banca Națională. Testul de turnesol al solidității angajamentelor asumate de stat cu privire la transparentizarea sectorului bancar îl constituie modalitatea și rezultatele derulării procedurilor de control judecătoresc al deciziilor adoptate de BNM, dar și recunoașterea și punerea în aplicare a garanțiilor legale aferente exercițiului atribuțiilor Băncii Naționale a Moldovei.

Aceste aspecte sunt indisolubil legate de conceptul statului de drept și supremației legii.

Înțeleg că complexitatea noii legislații bancare și pentru cei ce înfăptuiesc justiție. Și aici vreau să vă asigur de deschiderea Băncii Naționale pentru a-i ajuta să înțeleagă spiritul, principiile și raționamentele ce stau în spatele cadrului normativ bancar. În același timp, un obstacol major pentru supremația legii în Moldova sunt problemele legate de independența, imparțialitatea și integritatea justiției. În timp ce aceste principii de bază sunt recunoscute oficial ca o prioritate în țara noastră și se află în centrul reformei sectorului justiției, problemele precum corupția, influența externă și lipsa integrității în justiție au fost semnalate timp de mulți ani în evaluările naționale și cele internaționale. Aspectele respective duc în ultimă instanță la aplicarea inconsecventă a cadrului legal, protejând interese personale și de grup, și într-un final afectează eforturile Băncii Naționale a Moldovei de a continua reformarea și consolidarea sistemului bancar. Or aici rolul justiției este unul esențial pentru a fi respectat interesul public.

Îmi exprim speranța că societatea, autoritățile statului, justiția vor înțelege că toate acțiunile trebuie să fie îndreptate pentru respectarea interesului public, cu scopul de a crește calitatea vieții cetățenilor și a oferi beneficii mediului de afaceri.

Vă mulțumesc și vă invit la un dialog deschis în cadrul acestei mese rotunde.